

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 7.9.2011
COM(2011) 539 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

**privind securitatea aprovizionării cu energie și cooperarea internațională - „Politica
energetică a UE: angajarea în relații cu parteneri din afara frontierelor noastre”**

{SEC(2011) 1022 final}
{SEC(2011) 1023 final}

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR

privind securitatea aprovizionării cu energie și cooperarea internațională - „Politica energetică a UE: angajarea în relații cu parteneri din afara frontierelor noastre”

INTRODUCERE

Este foarte important pentru economia, industria și cetățenii din UE să dispună de energie sigură, sustenabilă și competitivă, acesta fiind și un obiectiv central al politicii europene. Pentru a atinge acest obiectiv, UE are nevoie de instrumente adecvate pentru a putea acționa în cadrul UE și pentru a promova interesele sale în raport cu țările terțe.

Politica externă a UE în domeniul energiei este esențială pentru finalizarea pieței interne a energiei. Experiența de până acum a demonstrat că existența unor relații bilaterale în materie de energie între statele membre și țări terțe furnizoare sau de tranzit poate duce la o fragmentare a pieței interne, și nu la consolidarea aprovizionării cu energie a UE și la sporirea competitivității sale. Cadrul de reglementare instituit treptat la nivelul UE are consecințe importante pentru țările partenere, de exemplu în ceea ce privește dispozițiile referitoare la accesul la rețea, siguranță și concurență. Dat fiind că 2014 este termenul limită stabilit la Consiliul European pentru finalizarea pieței interne a energiei electrice și a gazelor, este imperativ să se dezvolte la maximum dimensiunea externă a acesteia.

Energia este o afacere de talie mondială. UE importă peste 60% din gazele naturale și peste 80% din petrolul pe care îl consumă și se confruntă cu o concurență din ce în ce mai mare pentru resursele de combustibili fosili, inclusiv din partea țărilor emergente și a producătorilor de energie înșiși. Populația în creștere și standardele de viață tot mai înalte ar putea spori cererea de energie la nivel mondial cu până la 40% până în 2030. Producția și utilizarea energiei constituie o amenințare pentru sistemele climatice, dar și pentru mediul înconjurător și sănătatea oamenilor. Ca urmare a cererii tot mai mari de energie, prețurile la nivel global cresc, iar acest lucru îi aduce pe mulți într-o stare de sărăcie energetică și are consecințe dezastruoase în țările în care predomină subvențiile pentru combustibili fosili.

În această realitate complexă, UE trebuie să adopte o poziție puternică, eficientă și echitabilă la nivel internațional pentru a asigura energia de care are nevoie, promovând totodată piețele energetice libere și transparente și contribuind la sporirea securității și a sustenabilității producției și consumului de energie. Sunt de asemenea necesare soluții internaționale în sectorul energetic pentru a se atinge obiectivele UE și obiectivele mondiale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivel global.

De la ultima comunicare a Comisiei pe tema relațiilor energetice externe¹, cadrul politic și cel juridic al politicii energetice a UE au suferit transformări. Tratatul de la Lisabona a stabilit obiective clare pentru politica energetică a UE, care au fost dezvoltate ulterior în cadrul

¹ COM(2006) 590 final.

strategiei Europa 2020². Este evident că UE nu poate atinge aceste obiective, fără să abordeze în mod adecvat dimensiunea externă.

În schimb, UE trebuie să pornească de la piața puternică de care dispune pentru a extinde legăturile dintre rețeaua europeană de energie și țările vecine³ și pentru a crea o zonă de reglementare mai amplă, în beneficiul tuturor. Acest lucru va necesita, în primul rând, un schimb periodic de informații cu privire la acordurile interguvernamentale încheiate și planificate de statele membre. Exemplele recente au demonstrat meritele unei astfel de abordări europene.

Consiliul a recunoscut nevoia de noi inițiative pentru a crea parteneriate energetice reciproc avantajoase cu actorii cheie în toate domeniile de interes comun, printre care se numără securitatea energetică, investițiile în dezvoltarea durabilă și protecția mediului, tehnologiile cu emisii reduse de carbon, eficiența energetică și securitatea nucleară. Prezenta comunicare propune modalități concrete de extindere a cooperării energetice dincolo de simpla protecție fizică a importurilor. Ea este compatibilă cu Strategia europeană de securitate din decembrie 2003, revizuită de Consiliul European din decembrie 2008⁴, pe care se și bazează.

Astfel de parteneriate și participarea UE la forumuri mondiale precum G-20 trebuie să promoveze și politici energetice mai durabile în țările terțe, îmbunătățind totodată transparența pieței, reducând volatilitatea pieței internaționale și contribuind la construirea unei piețe mondiale a energiei mai puțin vulnerabile în fața șocurilor și a întreruperilor la nivelul aprovizionării. În acest mod, politica ar trebui să ajute la întărirea rezistenței UE la evenimentele externe din domeniul energiei.

În relațiile sale cu țările în curs de dezvoltare și țările cel mai puțin dezvoltate, UE poate avea o contribuție valoroasă la dezvoltarea economică și la reducerea sărăciei acordând prioritate energiei sustenabile și accesului la aceasta în cadrul politicii sale de dezvoltare. UE este cea mai în măsură să promoveze măsuri de reformă, dezvoltarea infrastructurii și politici energetice durabile și, concomitent, să abordeze această problemă cheie pentru dezvoltare.

Statele membre, Parlamentul European și cetățenii UE au solicitat în mod repetat ca Uniunea Europeană să adopte o poziție comună atunci când este vorba de relațiile energetice externe. UE a demonstrat că, atunci când își unește forțele, poate obține rezultate pe care statele membre nu ar putea să le atingă pe cont propriu. Aceste avantaje trebuie exploatate mai bine și transformate într-o abordare sistematică. Se impun de urgență noi măsuri de creștere a coerenței dintre acțiunile UE și ale statelor membre, nu în ultimul rând din cauza importanței energiei în relațiile economice și politice globale ale UE cu o serie de țări terțe.

Strategia Energie 2020⁵ a definit consolidarea dimensiunii externe a politicii energetice a UE ca fiind una dintre prioritățile cheie în următorii ani. Acest mesaj a fost subliniat de Consiliul European în luna februarie. Abordarea globală expusă în prezentul document urmărește să răspundă acestor așteptări.

² COM(2010) 2020 final.

³ Țările candidate, țările potențial candidate din Balcanii de Vest și cele șaisprezece țări învecinate incluse în politica europeană de vecinătate.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

și http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/reports/104630.pdf.

⁵ COM(2010) 639 final.

În consecință, prezenta comunicare propune să se dezvolte mai mult o politică energetică externă, care să aibă următoarele priorități:

- dezvoltarea dimensiunii externe a pieței interne a energiei din UE;
- consolidarea parteneriatelor pentru a asigura siguranța, securitatea, sustenabilitatea și competitivitatea energiei;
- îmbunătățirea accesului la energie sustenabilă în țările în curs de dezvoltare; și
- o mai bună promovare a politicilor UE dincolo de frontierele sale.

1. DEZVOLTAREA DIMENSIUNII EXTERNE A PIEȚEI INTERNE A ENERGIEI DIN UE

Pentru a funcționa, piața energetică a UE are nevoie de niveluri ridicate ale importurilor, fiind astfel dependentă de existența unor piețe libere și transparente. Fără acestea, UE este vulnerabilă la volatilitatea politică și a prețurilor. Securitatea aprovizionării depinde, pe de o parte, de securitatea pieței în ansamblu. Politica externă în domeniul energiei trebuie să reflecte interconectarea de la nivelul pieței interne și interdependența statelor membre ale UE.

1.1. Coordonarea în piața internă: creșterea influenței UE și a statelor membre

Acordurile bilaterale încheiate de statele membre cu țările terțe au un impact semnificativ asupra dezvoltării infrastructurilor din sectorul energetic și a aprovizionării cu energie a UE. Acestea trebuie să fie în deplină conformitate cu legislația UE.

În consecință, Comisia propune, alături de prezenta comunicare, o decizie prin care se instituie un mecanism de schimb de informații cu privire la acordurile interguvernamentale dintre statele membre și țările terțe în domeniul energiei. Mecanismul propus, creat la cererea Consiliului European⁶, va extinde și va completa procedura de notificare deja aplicabilă acordurilor din domeniul gazelor⁷. Acesta va oferi un instrument structurat pentru schimbul de informații la nivelul UE înainte și după negocierile cu țările terțe.

În plus, Comisia este gata să ofere asistență juridică statelor membre care negociază acorduri cu incidență directă asupra legislației referitoare la piața internă⁸. În anumite cazuri, Comisia poate oferi o evaluare *ex-ante* a conformității unui viitor acord interguvernamental cu legislația UE înainte ca un astfel de acord să fie semnat.

Efectul de levier al pieței interne de energie a UE ar trebui să fie mai bine utilizat pentru facilitarea proiectelor ample de infrastructură care leagă rețeaua UE de țările terțe, în special de cele în care există incertitudini de natură politică, comercială sau juridică. O abordare la nivelul UE poate contribui la reducerea acestor riscuri. Mandatele de negociere pentru UE pot

⁶ Concluziile Consiliului European din 4 februarie 2010 (EUCO 2/11).

⁷ Regulamentul (UE) 994/2010. În plus, Tratatul Euratom prevede notificarea *ex ante* și verificarea acordurilor bilaterale încheiate de statele membre în acest domeniu. Pentru contractele comerciale de furnizare de materiale nucleare încheiate de utilitățile publice din UE, Tratatul Euratom prevede ca Agenția de Aprovizionare a Euratom să fie parte la contracte și să joace un rol activ în securitatea aprovizionării cu combustibili nucleari.

⁸ Astfel cum s-a procedat cu succes în timpul negocierilor acordului interguvernamental Nabucco și al negocierilor dintre Polonia și Rusia pe tema gazoductului Yamal.

fi necesare în cazul acordurilor care au o influență mare asupra obiectivelor politicii energetice a UE și în cazurile în care există în mod evident o valoare adăugată comună a UE. Adoptarea recentă de către Consiliu⁹ a unui mandat prin care Comisia este autorizată să negocieze un acord referitor la cadrul juridic cu Azerbaidjan și Turkmenistan pentru un sistem trans-caspic de gaze constituie un exemplu la îndemână al beneficiilor acțiunii la nivelul UE pentru securitatea energetică. În viitor, s-ar putea avea în vedere o abordare similară pentru stabilirea unui cadru care să asigure o bază politică și juridică adecvată pentru importul de electricitate din surse regenerabile din sudul Mediteranei¹⁰.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Crearea unui mecanism menit să sporească transparența și să intensifice schimbul de informații cu privire la acordurile bilaterale în domeniul energiei ale statelor membre cu țările terțe
- Negocierea unor acorduri la nivelul UE cu țări terțe în cazul în care acest lucru este necesar pentru realizarea obiectivelor fundamentale ale UE, de exemplu pentru facilitarea proiectelor ample de infrastructură

1.2. Integrarea rețelor: diversificarea surselor și a rutelor de aprovizionare

UE trebuie să extindă și să diversifice legăturile dintre rețeaua europeană și țările vecine. În comunicarea sa pe tema priorităților în domeniul infrastructurii energetice ante și post 2020¹¹, Comisia a conturat un plan director pentru o rețea energetică integrată ținând seama de interconexiunile cheie cu țările terțe.

În condițiile în care producția de gaze din UE scade, iar siguranța aprovizionării cu gaze este un motiv de îngrijorare, se impune construirea unor noi conducte de import de gaze, precum și a altor infrastructuri precum terminalele GNL. O prioritate-cheie a UE în domeniul infrastructurii este deschiderea coridorului sudic al gazelor – o rută de aprovizionare cu aproximativ 10-20% din necesarul estimat de gaze la nivelul UE până în 2020.

UE trebuie să demonstreze că este pregătită să se intre în parteneriate pe termen lung cu regiunea Mării Caspice și Orientul Mijlociu, atât din punct de vedere politic, cât și economic. Totodată, UE trebuie să sprijine principalele țări furnizoare precum Azerbaidjan, Turkmenistan, Irak și altele, mai ales din regiunea Asiei Centrale, în dezvoltarea eficientă și sustenabilă a sectoarelor lor energetice, precum și în elaborarea modelelor corespunzătoare de investiții și de schimburi comerciale cu UE.

Ca parte din coridorul sudic, acordul propus în privința infrastructurii și transportului trans-caspic de gaze între UE, Azerbaidjan și Turkmenistan trebuie să pregătească calea pentru construcția unei infrastructuri fizice pentru furnizarea de gaze naturale turkmene prin Marea Caspică.

Aproximativ 20% din gazele cu care se aprovizionează UE traversează Ucraina. UE trebuie să sprijine eforturile de reabilitare a sistemului de transport de gaze al Ucrainei, îmbunătățind în

⁹ Se așteaptă primirea aprobării finale.

¹⁰ A se vedea și punctul 1.3.

¹¹ COM(2010) 677 final.

același timp transparența și cadrul juridic, și să urmărească integrarea mai rapidă a Ucrainei în Comunitatea Energiei.

UE trebuie, de asemenea, să lucreze la instituirea unei cooperări tripartite la nivel politic și administrativ cu Rusia și Ucraina pentru a asigura stabilitatea și permanența aprovizionării cu gaze prin coridorul estic.

Importanța regiunii mediteraneene în aprovizionarea cu energie a UE este tot mai mare atât în ceea ce privește combustibilii fosili, cât și potențialul de producție de energie electrică din surse regenerabile. Prin urmare, UE ar trebui să se implice mai activ în promovarea dezvoltării infrastructurii energetice din această regiune.

În ceea ce privește sectorul petrolier, realizarea coridorului euro-asiatic de transport de petrol este o prioritate de prim rang, care ar oferi acces direct la țițeiul din regiunea Mării Caspice. În cadrul dialogului purtat cu Rusia pe tema energiei ar trebui abordată și stabilitatea aprovizionării cu țiței prin conducta Druzhba.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Continuarea executării proiectelor cheie de infrastructură definite în Comunicarea Comisiei pe tema priorităților în domeniul infrastructurii energetice ante și post 2020
- Diversificarea surselor și a rutelor de aprovizionare cu gaze și petrol, inclusiv prin deschiderea de urgență a coridorului sudic
- Promovarea viabilității și a funcționării continue a infrastructurii de petrol și gaze existente în est și susținerea reabilitării rețelei de transport de gaze din Ucraina până în 2020
- Dezvoltarea unei cooperări tripartite la nivel politic și administrativ cu Rusia și Ucraina pentru a asigura stabilitatea și continuitatea aprovizionării cu gaze prin coridorul estic
- Promovarea cooperării pe proiecte în domeniul energiei din surse regenerabile cu țările din sudul Mediteranei, în special în cadrul Planului solar mediteranean, prin lansarea de proiecte pilot de centrale solare în 2011-2012

1.3. Realizarea unei piețe integrate împreună cu statele învecinate: o abordare cuprinzătoare, dar diferențiată

Comisia și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate sunt hotărâți să intensifice cooperarea în domeniul energetic¹² în vederea îmbunătățirii integrării pieței și a securității energetice cu partenerii vizați de politica europeană de vecinătate. Scopul este de a realiza o piață integrată a energiei cu toate țările din vecinătatea sa, prin convergența reglementărilor. Ar trebui să se utilizeze instrumentele UE existente pentru a se încuraja crearea de condiții echitabile de concurență pentru furnizorii din interiorul și din afara UE. Cu toate acestea, va fi necesară o abordare diferențiată pentru crearea de parteneriate echilibrate, care să reflecte dorința țărilor de a-și apropia cadrul de reglementare de cel al UE și, acolo

¹² Comunicarea comună „Un răspuns nou în contextul schimbărilor din țările vecine”, COM (2011) 303.

unde este cazul, de a implementa prețuri pentru emisiile de carbon ca element al unor condiții de concurență echitabile pentru producătorii de energie electrică¹³.

Țările din Spațiul Economic European (SEE), inclusiv Norvegia, fac deja parte din piața internă a UE. Cooperarea cu Elveția ar trebui de asemenea dezvoltată. Trebuie să se acorde prioritate negocierilor în curs pe tema unui acord menit să integreze complet piețele electricității și trebuie analizată totodată posibilitatea de a extinde aceste negocieri la alte domenii, cum ar fi sursele regenerabile de energie și gazele naturale.

Tratatul de instituire a Comunității Energiei este punctul de referință pentru majoritatea vecinilor UE care doresc să facă parte din sistemul energetic european. Având în vedere recenta aderare a Republicii Moldova și a Ucrainei, Comunitatea Energiei are potențialul de a stabili legături între piața UE și nouă țări învecinate. Domeniul său de reglementare ar trebui extins treptat, odată cu sporirea eficacității implementării și impunerii legii, precum și cu oferirea de modalități concrete de sprijin pentru reformarea acestor piețe¹⁴. S-ar putea lua în calcul extinderea Comunității Energiei în cazul țărilor care au semnat sau care au în vedere să negocieze un acord de liber schimb cu UE și care demonstrează atât dorința, cât și capacitatea de a implementa legislația pertinentă a UE.

Turcia va fi în curând legată la rețeaua electrică a UE și ar putea deveni un pion important pentru UE, ca terminal de gaze și țară de tranzit pentru transportul gazelor. Progresul negocierilor legate de aderarea Turciei la Tratatul de instituire a Comunității Energiei și înaintarea către deschiderea capitolului energie în negocierile de aderare ar contribui la adâncirea cooperării și ar institui un cadru solid pentru transportul gazelor prin Turcia.

În paralel, inițiativa de la Baku și Platforma pentru securitate energetică a Parteneriatului estic ar trebui să rămână cadre de referință pentru dialogul regional în domeniul energiei între UE și țările vecine din est, beneficiind și de sprijinul programului INOGATE al UE¹⁵.

Situația energetică din sudul Mediteranei necesită o abordare deosebit de ambițioasă. Se preconizează că, până în 2020, cererea de energie din regiune se va dubla față de nivelul actual. Se impune de urgență o reformă a pieței pentru a stimula investițiile în domeniul energiei nepoluante și eficiente și al tehnologiilor energetice cu emisii reduse de dioxid carbon. Ca prim pas, UE este pregătită să lucreze la realizarea unui parteneriat energetic cu țările sud-mediteraneene, axat în principal pe dezvoltarea energiei din surse regenerabile¹⁶. Discuțiile preliminare promițătoare avute cu parteneri din regiune, precum Marocul sau Algeria, arată că această inițiativă se bucură de interes și merită să fie pe deplin explorată.

Comisia împreună cu statele membre ar trebui să încurajeze proiectele comune patronate de reprezentanții sectorului și derulate împreună cu toate țările vecine în sectoare cheie de interes comun: energia electrică din surse regenerabile, eficiența energetică și gestionarea cererii, cu accent pe cercetare și inovare, creștere economică și locuri de muncă. În acest sens, Comisia

¹³ Modalitățile de participare a țărilor terțe în cadrul Agenției pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER) și în cadrul rețelelor europene ale operatorilor de sisteme de transport (ENTSO) se află în legătură cu aplicarea legislației UE corespunzătoare.

¹⁴ COM(2011) 105 final.

¹⁵ Programul INOGATE sprijină cooperarea în domeniul politicii energetice dintre UE și Europa de Est, Caucaz și Asia Centrală.

¹⁶ Conform propunerii din Comunicarea comună a Comisiei și a Înalțului Reprezentant „Un parteneriat pentru democrație și prosperitate împărtășită cu țările sud-mediteraneene”, COM(2011) 200 final.

ar putea lua în considerare îmbunătățirea condițiilor oferite de Directiva privind energia din surse regenerabile¹⁷ proiectelor comune cu țările membre ale Comunității Energiei și cu alte țări terțe, dacă acest lucru poate fi realizat fără compromiterea aditionalității și a nivelului de ambiție al obiectivelor privind dezvoltarea energiei din surse regenerabile în UE. Comisia va continua promovarea participării țărilor învecinate la inițiativele UE precum „Orașe și comunități inteligente” și „Convenția primarilor”. UE ar trebui să ia în calcul și posibilitatea de a oferi parteneriate bilaterale cuprinzătoare țărilor interesate să meargă în direcția unei integrări sporite.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Finalizarea negocierilor cu Elveția în conformitate cu directivele de negociere adoptate ce vizează integrarea deplină a piețelor electrice
- Intensificarea cooperării în domeniul energiei cu țările aflate în procesul de aderare la UE
- Extinderea Tratatului de instituire a Comunității Energiei și prelungirea valabilității sale după 2016, precum și concentrarea pe aplicarea efectivă a acestuia
- Abordarea partenerilor pentru a le propune un parteneriat energetic regional UE-țările sud-mediteraneene, axat inițial pe dezvoltarea pieței energiei electrice și a energiei din surse regenerabile existente în aceste țări până în 2020
- Încurajarea țărilor terțe să instituie politici ambițioase în domeniul eficienței energetice și al energiei din surse regenerabile, precum și prețuri pe emisiile de carbon, asigurând, în același timp, condiții de concurență echitabile pentru sectorul energiei electrice

1.4. Dialogul UE – Rusia pe probleme de energie: de la parteneriat la integrare

Rusia prezintă o importanță aparte pe piața energetică a Europei. Obiectivul nostru comun ar trebui să fie o convergență mai mare a celor două piețe energetice, recunoscând faptul că Federația Rusă poate optimiza beneficiile socioeconomice ale exporturilor sale de energie și că UE poate spori competitivitatea de pe piața sa energetică.

Cooperarea noastră în domeniul energetic necesită o bază juridică nouă și solidă. Prin urmare, negocierile referitoare la noul acord UE-Rusia¹⁸ trebuie să abordeze teme de o importanță capitală, precum accesul la resursele energetice, rețelele și piețele de export, protecția investițiilor, reciprocitatea, prevenirea crizelor și cooperarea, condițiile de concurență echitabile și stabilirea prețurilor resurselor energetice. Certitudinea juridică este de asemenea necesară în privința chestiunilor nucleare, în condițiile în care este în curs de pregătire un acord de cooperare nucleară Euratom-Rusia. În regiunea baltică, unde este necesară sincronizarea rețelilor statelor baltice cu rețeaua electrică a Uniunii, UE ar trebui să acționeze pentru a obține încheierea unui acord tehnic între UE, Rusia și Belarus cu privire la normele de gestionare a rețelilor electrice în această regiune.

¹⁷ Directiva 2009/28/CE.

¹⁸ Noul acord UE-Rusia va încerca să stabilească un cadru cuprinzător de cooperare și să înlocuiască Acordul de parteneriat și cooperare UE-Rusia, în vigoare din 1997.

Dialogul UE-Rusia pe probleme de energie necesită o cooperare sporită între statele membre și Comisie. Acest dialog a fost consolidat recent prin semnarea unui mecanism îmbunătățit de avertizare rapidă pentru o mai bună coordonare în cazul unor situații de urgență la nivelul cererii sau al ofertei, prin crearea unui Consiliu consultativ UE-Rusia în domeniul gazelor și prin organizarea unor discuții intense pe tema dezvoltării viitoare a infrastructurii, inclusiv pe tema cadrului de reglementare.

Pornind de la aceste eforturi, o foaie de parcurs comună UE-Rusia în domeniul energiei va identifica posibilități de cooperare pe termen lung. Aceste activități vor sprijini reforma piețelor și vor contribui la îmbunătățirea climatului de investiții oferit de Federația Rusă societăților UE din sectorul energetic. Activitățile menționate ar trebui să permită o mai bună coordonare în cadrul discuțiilor cu privire la marile proiecte de infrastructură care implică mai multe state membre ale UE sau țări terțe. Dialogul pe tema siguranței nucleare ar trebui intensificat și, în conformitate cu Parteneriatul pentru modernizare UE-Rusia¹⁹, ar trebui extinsă cooperarea în domeniul cercetării și inovării, al eficienței energetice și al altor tehnologii energetice durabile.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Intensificarea, cu prioritate, a negocierilor cu privire la aspectele energetice ale noului acord
- Accelerarea punerii în aplicare a Parteneriatului pentru modernizare UE-Rusia, prin proiecte comune concrete referitoare la tehnologiile energetice nepoluante și eficiente, cercetare și inovare
- Parteneriatul cu Rusia în vederea implementării foii de parcurs a UE în domeniul energiei pentru anul 2050
- Încheierea unui acord tehnic între UE, Rusia și Belarus cu privire la normele tehnice de gestionare a rețelelor electrice în regiunea Baltică

2. CONSOLIDAREA PARTENERIATELOR PENTRU O ENERGIE GARANTATĂ, SIGURĂ, SUSTENABILĂ ȘI COMPETITIVĂ

Fiind unul dintre marii consumatori, importatori și furnizori de tehnologie energetică, UE este preocupată de evoluția politicii energetice a partenerilor săi din întreaga lume. Este în interesul strategic al UE să încheie parteneriate stabile și pe termen lung cu principalii săi furnizori și cu alți potențiali furnizori, precum și cu țările consumatoare, inclusiv economiile emergente.

UE dispune de unele dintre cele mai înalte standarde din lume în ceea ce privește transparența și reglementarea piețelor, precum și de standarde înalte de siguranță în domeniul nuclear, al petrolului și al gazelor. Prin cooperarea internațională, UE poate ajuta și alte țări să își ridice standardele.

¹⁹ Lansat la summitul UE - Rusia, 1 iunie 2010.

2.1. Parteneriatele cu furnizorii de energie

Parteneriatele UE cu principalii săi furnizori de energie ar trebui să fie reciproc avantajoase și să reflecte interdependența. Acestea ar trebui să abordeze o serie largă de aspecte, precum cooperarea în materie de reglementare, securitatea și siguranța energetică, cercetarea și inovarea, eficiența energetică, accesul pe piață și protecția investițiilor, utilizând instrumente și acorduri de cooperare adecvate. Parteneriatele de acest fel ar trebui să se extindă și la utilizarea eficientă a resurselor disponibile, precum și la evaluarea comună a perspectivelor cererii și ofertei de energie pe termen lung.

În afară de Rusia, o abordare cuprinzătoare se poate traduce mai bine și prin raporturile de cooperare deja existente cu alți mari furnizori de hidrocarburi²⁰:

- Dialogul la nivel ministerial pe probleme de energie dintre UE și Norvegia are deja ca obiectiv coordonarea strategiilor energetice în sens larg. Norvegia, care este legată de UE prin Spațiul Economic European, este un partener vital pentru Uniune într-o largă varietate de domenii legate de politica energetică în general și de securitatea aprovizionării. Acest parteneriat are potențialul de a fi consolidat și extins mai departe.
- În egală măsură, Uniunea este interesată să extindă și să dezvolte cooperarea cu Algeria în domeniul energetic. Ambele părți intenționează să finalizeze fără întârziere lucrările de pregătire a unui memorandum de înțelegere în domeniul energiei, capabil să promoveze cooperarea bilaterală în acest sector, dincolo de aspectele tradiționale ale comerțului cu petrol și gaze, și în special să axeze cooperarea pe dezvoltarea și comerțul de energie din surse regenerabile.
- Parteneriatul UE cu Arabia Saudită în domeniul energetic oferă un potențial la fel de promițător de extindere a sferei de cooperare bilaterală dincolo de sectorul petrolier.
- În urma prăbușirii regimului Gaddafi, UE este gata să își lărgască oferta de parteneriate cuprinzătoare în domeniul energiei încheiate cu țările din nordul Africii astfel încât să includă și Libia. Cooperarea viitoare în sectorul energetic dintre UE și Libia ar putea cuprinde o serie largă de domenii, printre care s-ar putea număra și energia din surse regenerabile, electricitatea și managementul pieței energetice, și ar putea urmări facilitarea integrării depline a Libiei în structurile de cooperare energetică între UE și țările mediteraneene. Mai mult, UE va sprijini eforturile societăților europene de a contribui la refacerea potențialului de export de petrol și gaze al acestei țări.

UE are, de asemenea, o cooperare solidă în domeniul energiei cu OPEC și cu majoritatea membrilor acestei organizații. Alături de acești furnizori tradiționali, regiunea Mării Caspice, Asia Centrală și regiunea Golfului au un potențial însemnat pentru politica de diversificare a UE, ca și regiunea arctică și țări precum Irak, Brazilia, Venezuela, Canada și Nigeria, și alți producători africani.

Buna guvernare energetică, inclusiv principiile Inițiativei privind transparența în industriile extractive²¹, și eliminarea treptată a subvențiilor ineficiente pentru combustibili fosili, care

²⁰ Rusia, Norvegia și Algeria sunt sursa a 85% din importurile de gaze naturale ale UE și a aproximativ 50% din importurile de petrol brut ale acesteia. Țările OPEC sunt sursa a aproximativ 36% din importurile de petrol brut ale UE.

încurajează un consum irațional, ar trebui să constituie, în egală măsură, elementul central al acestor eforturi, ca de altfel și practicile de producție durabile, precum reducerea arderii la faclă.

Contribuția semnificativă a gazelor naturale lichefiate (GNL) la aprovizionarea cu energie a UE și impactul lor fundamental pe piața mondială a gazelor face necesară cooperarea cu principalii furnizori precum Qatar, Australia, Trinidad și Tobago, precum și cu principalii consumatori actuali și viitori, precum Japonia, China și India, în scopul de a face piața mondială mai transparentă și mai flexibilă.

Obiectivele UE referitoare la emisii reduse de carbon necesită un nou tip de parteneriat, care să aibă potențial de furnizare de energie din surse regenerabile. Parteneriatele cu țările producătoare și consumatoare de biocombustibili, precum Brazilia, Statele Unite și alți producători din Africa și Asia, ar trebui să urmărească promovarea unor cerințe de sustenabilitate aplicabile biocarburanților, iar parteneriatele în materie de biolichide ar trebui să susțină punerea în aplicare a unor măsuri de eficiență energetică.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Aprofundarea dialogurilor purtate în prezent cu principalii furnizorii de energie și extinderea noilor dialoguri cu producătorii de energie emergenți astfel încât să se includă de exemplu energia din surse regenerabile și GNL
- Punerea accentului, în cadrul tuturor dialogurilor purtate, asupra bunei guvernante energetice și a investițiilor, asupra energiei durabile și asupra eficienței energetice

2.2. Parteneriatele cu țările industrializate și economiile cu o creștere rapidă

Dialogul UE cu alți mari consumatori de energie, atât țări industrializate, cât și economii emergente, ar trebui să se concentreze asupra creării de piețe mondiale de energie transparente și previzibile, asupra promovării eficienței energetice și a energiei cu emisii reduse de carbon, precum și asupra avansării eforturilor de cercetare tehnologică și inovare. Standardele internaționale, etichetarea produselor (de exemplu, inițiativa Energy Star a UE²²) și certificarea sunt subiecte deosebit de interesante pentru activități de colaborare, având în vedere importanța lor pentru stimularea comercializării și a accesului pe piață, și pentru implementarea și accesul la tehnologiile cu emisii reduse de carbon. Deja se poartă dialoguri constructive cu China, Rusia și SUA, care oferă exemple bune ale unei astfel de cooperări cu țările consumatoare.

Un mod de a obține un impact mare în materie de cooperare tehnologică este prin proiectele internaționale de anvergură, cum este ITER. Având în vedere anvergura și sfera inițiativelor industriale europene ale Planului strategic privind tehnologia din domeniul energetic²³, există posibilități de cooperare internațională. Activitățile UE, de exemplu Rețeaua proiectelor demonstrative privind captarea și stocarea carbonului, trebuie să se asocieze cu inițiative mondiale pertinente pentru a face schimb de cele mai bune practici și pentru a promova adoptarea acestor tehnologii. Pentru a menține poziția Europei în cercetarea și inovarea în

²¹ EITI sprijină îmbunătățirea guvernantei în țările bogate în resurse, prin verificarea și publicarea completă a plăților societăților și a veniturilor publice din petrol, gaze și minerit.

²² www.eu-energystar.org.

²³ COM(2007) 723.

domeniul energiei, cooperarea în materie de tehnologie cu partenerii noștri ar trebui să se facă pe bază de reciprocitate, în special în ceea ce privește accesul la programe de cercetare și dezvoltare, precum și tratamentul egal și protecția drepturilor de proprietate intelectuală.

Colaborarea cu țările consumatoare trebuie, de asemenea, să se adapteze la noile provocări. De exemplu, stocarea de energie și electricitate din surse regenerabile și alte aplicații avansate în domeniul energetic necesită o serie de materii prime, inclusiv minerale care conțin pământuri rare, greu de obținut în prezent. Pe lângă asigurarea disponibilității și a accesului la aceste materiale, sunt necesare activități de cercetare pentru crearea de substituenți sau pentru reducerea utilizării materiilor prime care aduc noi incertitudini în ceea ce privește continuitatea aprovizionării, toxicitatea sau presiunea asupra mediului. O acțiune coordonată a UE și a altor lideri în domeniul tehnologiei, inclusiv SUA și Japonia, ar trebui să impulsioneze aceste eforturi.

În ceea ce privește țările industrializate, dialogul UE-SUA și mai ales Consiliul pentru energie UE-SUA înființat în 2009 prezintă însemnătate pentru politica energetică a UE. Pe baza experienței dobândite, acesta ar trebui să se concentreze din ce în ce mai mult asupra promovării unor piețe mondiale de energie stabile, sigure și transparente, asupra coordonării regimurilor de reglementare și a programelor de cercetare pentru a accelera implementarea de tehnologii ecologice și eficiente în domeniul energetic, precum și asupra dezvoltării de standarde comune. Pentru a fructifica această cooperare la maximum, cele două părți trebuie să utilizeze pe deplin și să intensifice cooperarea în temeiul cadrelor existente, cum ar fi activitatea Consiliului Economic Transatlantic (TEC) în privința progresului e-mobilității și eforturile depuse de Consiliul pentru energie UE-SUA pentru promovarea rețelelor inteligente și a stocării energiei, printre altele.

Rolul semnificativ al țărilor din Asia, cum este cazul Japoniei, trebuie să se reflecte în mod corespunzător în eforturile externe ale UE. UE și Japonia trebuie să își revigoreze activitățile comune pentru a realiza progrese în ceea ce privește obiectivele legate de securitate, sustenabilitate și siguranță energetică. Cercetarea și inovarea în domeniul tehnologiilor energetice, definirea de standarde internaționale, rețelele inteligente și siguranța nucleară ar trebui să fie elementul central al acțiunilor întreprinse de UE împreună cu Japonia.

China este deja cel mai mare consumator de energie din întreaga lume. Se preconizează că mai mult de jumătate din creșterea cererii mondiale de energie în următorii 25 de ani se va datora Chinei și Indiei²⁴, ceea ce înseamnă că echilibrul piețelor energiei se schimbă rapid. UE trebuie să reacționeze cu fermitate pentru a face față provocărilor pe care le presupune această situație.

În ultimii ani, s-a stabilit cu succes un dialog între UE și China. Atât Europa, cât și China sunt foarte interesate să îmbunătățească eficiența energetică și dezvoltarea durabilă în China și să asigure condiții de concurență echitabile societăților din UE. Printre temele unei viitoare cooperări se numără eficiența energetică, energia din surse regenerabile, tehnologiile nepoluante de exploatare a cărbunelui, de captare și stocare a carbonului, rețelele inteligente, cercetarea în domeniul fuziunii și securitatea nucleară, luând în considerare, de asemenea, urbanizarea rapidă a Chinei.

Cererea de energie în țările emergente crește într-un ritm nemaîntâlnit. Cu țări ca India sau Brazilia, UE ar trebui să desfășoare activități de interes comun, de exemplu cu privire la

²⁴ Agenția Internațională a Energiei, Perspective energetice mondiale, 2010.

politica energetică și aspectele legate de reglementare, stabilirea de standarde, cercetarea și inovarea în materie de tehnologii, inclusiv în domeniile energiei din surse regenerabile, biocarburanților viabili, cărbunelui curat, eficienței energetice, rețelelor inteligente și fuziunii.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Invitarea SUA, a Japoniei și a altor țări industrializate partenere să își unească eforturile cu UE pentru a accelera elaborarea de politici ambițioase privind tehnologiile cu emisii reduse de carbon și eficiența energetică, inclusiv cooperarea în domeniul reglementării, proiectele comune de cercetare-dezvoltare, mobilitatea cercetătorilor și activitățile comune pentru crearea de materiale mai performante și de standarde pentru tehnologiile critice și emergente, cum de altfel se procedează deja cu SUA sub auspiciile Consiliului pentru energie UE-SUA
- Elaborarea unor foi de parcurs pe termen lung pentru energia cu emisii reduse de carbon, împreună cu parteneri cheie precum SUA și Japonia, în vederea sprijinirii cooperării tehnologice, a cercetării și a cooperării industriale
- Propunerea unei inițiative trilaterale cu Japonia și SUA pe tema cercetării în domeniul materiilor prime critice pentru aplicațiile energetice, în special în sectoare care ridică provocări tehnologice majore, precum substituirea pământurilor rare
- Invocarea principiului reciprocității în cooperarea științifică și tehnologică desfășurată de UE legat de energie, după cum se prevede în temeiul Uniunii inovării²⁵; intensificarea cooperării dintre laboratoarele naționale axate pe energie din Statele Unite și cele din UE, inclusiv Centrul Comun de Cercetare
- Pregătirea abordărilor comune ale UE și ale statelor sale membre în ceea ce privește China, India, Brazilia și Africa de Sud, destinate să promoveze politicile și tehnologiile în domeniul energiei cu emisii reduse de carbon și al gestionării cererii, precum și îmbunătățirea dialogurilor bilaterale existente pentru a cuprinde căile de modernizare durabilă și aspectele legate de securitatea energetică

2.3. Un cadru stabil și previzibil pentru comerț și investiții

UE ar trebui să continue să încorporeze principii cheie în ceea ce privește comerțul și investițiile, cum ar fi nediscriminarea și accesul pe piață, și să asigure aplicarea acestora prin proceduri eficiente de soluționare a litigiilor atât în acordurile bilaterale, cât și în cadre juridice multilaterale. Aceste norme ar trebui negociate în funcție de relațiile energetice și interesele specifice ale fiecărei țări sau grupuri de țări.

Aceste principii trebuie să fie completate cu norme referitoare la accesul reciproc și echivalent la resursele energetice și la rețelele din aceste țări, la protecția investițiilor și la convergența în materie de reglementare în ceea ce privește politicile de stabilire a prețurilor, criteriile de durabilitate și mecanismele de prevenire a crizelor.

Se depun eforturi semnificative pentru a soluționa problemele specifice legate de energie existente la nivelul acordurilor comerciale și de investiții ale UE, inclusiv la nivelul Tratatului

²⁵ Inițiativă emblematică a strategiei Europa 2020.

privind Carta energiei și în cadrul OMC. Trebuie să se accelereze neîntârziat lucrările cu privire la un cadru juridic cuprinzător și coerent pentru relațiile energetice ale UE cu furnizorii principali și cu țările de tranzit. Acest lucru este esențial pentru o mai mare convergență în materie de reglementare cu vecinii UE.

În cadrul procesului privind Carta Energiei, acțiunile trebuie redirecționate spre domeniile de bază ale mandatului său – comerțul, tranzitul și protecția investițiilor. În plus, pentru a păstra relevanța Tratatului privind Carta Energiei, ar trebui să se urmărească extinderea către Africa de Nord și Extremul Orient pentru atragerea de noi semnatori. UE consideră că ar fi benefic pentru toți dacă Rusia și-ar asuma pe deplin rolul în acest cadru multilateral.

În paralel, UE trebuie să promoveze condiții echitabile pentru investițiile în energia sustenabilă prin abordarea unui număr tot mai mare de bariere comerciale și de investiții din acest sector cu ajutorul instrumentelor oferite de strategia de acces pe piețe²⁶. Reducerea și eliminarea unor astfel de bariere sunt importante și pentru țările în curs de dezvoltare, în scopul de a face tehnologiile mai accesibile și de a încuraja investițiile pe termen lung, cu o protecție adecvată pentru investitori și recompense pentru inovare, astfel încât transferul și adoptarea tehnologiilor să devină realitate. UE ar trebui, de asemenea, să se angajeze în mod activ în stabilirea de standarde mondiale pentru un comerț durabil și investiții în domeniul energiei ecologice.

Este necesar un grad mai mare de coerență între politica energetică și cea industrială a UE în ceea ce privește competitivitatea întreprinderilor din UE. Comisia ar trebui să se străduiască să promoveze în mod sistematic și să facă oficială implicarea industriei UE în dialogurile sale pe tema energiei purtate cu parteneri strategici.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Sprijinirea Conferinței privind Carta Energiei în redirecționarea lucrărilor Cartei energiei spre mandatul său fundamental în materie de comerț, tranzit și investiții, precum și în extinderea acoperirii sale geografice
- Solicitarea unei participări sistematice a industriei la dialogurile purtate de UE pe tema energiei cu țările partenere, inclusiv prin crearea de forumuri de afaceri specializate

2.4. Promovarea celor mai înalte standarde de siguranță, de securitate și de mediu la nivel mondial

Normele care prevăd niveluri ridicate de securitate și siguranță nucleară în UE ar trebui să se reflecte în strategiile externe, cu prioritate în cazul centralelor nucleare localizate, sau a căror construcție este planificată, în vecinătatea UE. Trebuie avute în vedere măsuri care să asigure că astfel de centrale nucleare respectă cel mai înalt nivel de siguranță nucleară, care să poată fi verificat prin inițiative comune în materie de evaluări ale siguranței și riscurilor.

Acordurile Euratom bilaterale ale UE cu majoritatea furnizorilor săi principali de materiale nucleare permit circulația materialelor și transferurile de tehnologie sub rezerva garanțiilor internaționale. Această activitate va avansa mai mult odată cu revizuirea acordurilor cu Canada și Australia, cu negocierile privind acordul cu Africa de Sud și Federația Rusă și cu

²⁶ COM(2007) 183 final.

lansarea negocierilor cu China. Toate acordurile nucleare noi ar trebui să urmărească respectarea celor mai înalte standarde internaționale de siguranță și securitate.

UE ar trebui să își intensifice eforturile în cadrele multilaterale, inclusiv în cadrul Agenției Internaționale a Energiei Atomice (AIEA), pentru a asigura, la nivel mondial, caracterul obligatoriu din punct de vedere juridic al celor mai înalte standarde de siguranță nucleară. În acest sens, consolidarea Convenției privind siguranța nucleară este un element esențial.

UE se așteaptă ca țările terțe să respecte cele mai înalte standarde internaționale de siguranță nucleară și de protecție a mediului în ceea ce privește proiectele energetice cu incidență asupra UE, în special prin evaluarea consecvență și transparență a efectelor transfrontaliere ale acestora asupra mediului din UE.

UE este, de asemenea, hotărâtă să facă din UE locul în care se aplică cele mai bune practici în materie de siguranță a activităților petroliere și gaziere offshore. Comisia pregătește în prezent propuneri concrete pentru a susține acest angajament atât în cadrul UE, cât și la nivel internațional. Obiectivul urmărit este ridicarea standardelor internaționale de siguranță, în special în cadrul G-20, al Organizației Maritime Internaționale, al OPEC și al Forumului internațional al autorităților de reglementare.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Extinderea evaluărilor referitoare la siguranța nucleară pentru a include vecinii UE și consolidarea cooperării în domeniul siguranței nucleare pentru promovarea convergenței cadrului de reglementare și a standardelor
- Revizuirea utilizării acordurilor Euratom și extinderea sferei lor de aplicare, după caz, la aspecte legate de aprovizionarea cu combustibil nuclear, deșeurile nucleare, standardele de siguranță, cercetarea în domeniul nuclear și asistența financiară pentru cooperarea tehnică
- Susținerea, în discuțiile multilaterale, inclusiv în cadrul AIEA, a existenței de standarde internaționale de siguranță nucleară obligatorii din punct de vedere juridic
- Înlesnirea creării de forumuri de cooperare regională adresate autorităților de reglementare offshore, pornind de la experiența Forumului autorităților de reglementare offshore pentru Marea Nordului
- Crearea unui forum împreună cu partenerii interesați din zona Mării Mediterane în scopul de a promova activ cele mai înalte standarde de siguranță a activităților petroliere și gaziere offshore din regiune
- Abordarea siguranței offshore împreună cu producătorii de hidrocarburi în cadrul OPEC

3. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA ENERGIE SUSTENABILĂ ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

Creșterea numărului de locuitori și a cererii de energie în țările în curs de dezvoltare contribuie la volatilitatea prețurilor energiei, la preocupările legate de securitatea energetică și la emisiile tot mai mari de gaze cu efect de seră. Accesul la energie ar putea fi îmbunătățit cu

ajutorul unor politici durabile în domeniul energetic, al utilizării pe scară mai largă a tehnologiilor cu emisii reduse de carbon și eficiente din punct de vedere energetic, precum și al consolidării durabilității, transparenței și nediscriminării cadrului de investiții, asigurându-se astfel o securitate sporită a aprovizionării și reducându-se tensiunile pe piețele mondiale ale energiei.

În prezent, 1,4 miliarde de oameni din întreaga lume, majoritatea din Africa subsahariană și Asia de Sud, nu au încă acces la electricitate, iar 2,7 miliarde de oameni se bazează încă pe folosirea tradițională a biomasei pentru a găti. Rata scăzută de acces la servicii de energie electrică sigure reprezintă unul dintre obstacolele principale în calea dezvoltării economice, iar utilizarea pe scară largă a lemnului de foc în sobele tradiționale și utilizarea nesustenabilă a cărbunului duc la probleme grave de sănătate și la despădurire.

Energia joacă un rol vital în îndeplinirea Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului și este un factor cheie pentru eradicarea sărăciei și pentru creșterea favorabilă incluziunii. Totuși, accesul la servicii energetice moderne rămâne una dintre principalele provocări la adresa dezvoltării durabile și, prin urmare, este un element central al politicilor de dezvoltare ale Comisiei²⁷.

Țările cu venituri mici și țările cel mai puțin dezvoltate contribuie doar în mică măsură la emisiile de gaze cu efect de seră înregistrate la nivel mondial. Africa, de exemplu, care deține 15% din populația globului, generează mai puțin de 4% din emisiile globale de CO₂. Utilizarea pe scară mai largă a surselor regenerabile de energie și o eficiență energetică sporită în aceste țări vor contribui la consolidarea durabilității economiilor lor, fără a limita aspirațiile economice ale celor mai săraci cetățeni ai lumii. Revoluția energiei verzi în Africa ar putea oferi locuri de muncă la nivel local și noi posibilități de venituri.

Fluctuațiile prețurilor petrolului au un impact însemnat asupra economiilor în curs de dezvoltare. Electricitatea din surse regenerabile, gestionarea cererii de energie, transparența mai mare a pieței și eficiența energetică sporită pot atenua impactul unor viitoare șocuri la nivelul prețurilor la petrol. Promovând integrarea regională și schimburile de energie electrică, precum și stabilirea prețurilor în mod corect și eficient, UE poate contribui la îmbunătățirea stabilității și accesibilității energiei electrice furnizate, precum și la o creștere durabilă și favorabilă incluziunii.

În ceea ce privește Africa, UE ar trebui să își mobilizeze toate forțele în scopul atingerii obiectivelor parteneriatului energetic comun UE-Africa referitoare la accesul la servicii energetice moderne, interconexiuni regionale și energie din surse regenerabile. Inițiativa UE în domeniul energiei²⁸ urmează să fie extinsă și adaptată pentru a ține seama de provocările apărute la nivel mondial, precum schimbările climatice.

Cartea verde a Comisiei privind politica de dezvoltare a UE²⁹ subliniază faptul că energia durabilă este unul dintre principalele motoare ale dezvoltării. UE este cea mai în măsură să acorde asistență în domeniul energiei țărilor în curs de dezvoltare și mai ales țărilor cel mai

²⁷ SEC (2009) 534.

²⁸ Inițiativa UE în domeniul energiei pentru eradicarea sărăciei și dezvoltare durabilă, care reprezintă structura primordială de cooperare între statele membre ale UE în ceea ce privește dezvoltarea energetică, a fost lansată la Summitul mondial privind dezvoltarea durabilă de la Johannesburg din 2002.

²⁹ COM(2010) 629 final.

puțin dezvoltate. Trebuie depuse eforturi suplimentare pentru integrarea deplină a energiei în acțiunile de dezvoltare, promovând în același timp politici cuprinzătoare în domeniul energiei, măsuri de reformă, condiții favorabile de investiții, dezvoltarea infrastructurii și eficiența energetică în țările în cauză.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Intensificarea eforturilor în vederea atingerii obiectivelor UE-Africa în domeniul energiei pentru anul 2020, referitoare la aprovizionarea fiabilă și continuă cu energie și la accesul sporit la servicii energetice durabile, așa cum au convenit miniștrii din UE și din Africa la Viena în septembrie 2010
- Întreprinderea de acțiuni la nivel regional în țările în curs de dezvoltare, în special în cele din Africa, pentru a reforma cadrele juridice și de reglementare în vederea creării unor condiții de piață care să atragă investiții din sectorul privat și care să intensifice schimburile regionale de energie electrică
- Mobilizarea mai multor resurse din cele alocate asistenței UE pentru dezvoltare în vederea concretizării proiectelor de investiții atât la scară redusă, pentru a îmbunătăți accesul la serviciile energetice în zonele rurale, cât și la scară mai largă, pentru a ameliora competitivitatea și securitatea energetică prin interconexiuni și prin proiecte mari de producție
- Integrarea energiei în toate instrumentele politicii de dezvoltare a UE și adaptarea programelor de sprijin și a instrumentelor de finanțare la nevoile specifice ale sectorului, privilegiind dezvoltarea capacităților și transferul de tehnologie, inclusiv prin intermediul cercetării și inovării, stimulând producția descentralizată de energie din surse regenerabile, promovând inițiativele private și maximizând valoarea adăugată locală
- Facilitarea accesului țărilor cel mai puțin dezvoltate la finanțarea acțiunilor de combatere a schimbărilor climatice, în special prin contribuția, în cadrul negocierilor CCONUSC, la definirea unui nou mecanism de dezvoltare nepoluantă, mai adaptat la nevoile în materie de acces la energie și dezvoltare durabilă

4. O MAI BUNĂ PROMOVARE A POLITICILOR UE DINCOLO DE FRONTIERELE SALE

Punerea în aplicare a strategiilor și a priorităților prezentate mai sus necesită noi măsuri care să vizeze îmbunătățirea coerenței acțiunii UE și conjugarea eforturilor, inclusiv financiare, în vederea urmăririi interesului și priorităților comune ale UE și ale statelor membre. Acest lucru implică un nou sistem de parteneriate energetice cu parteneri cheie ai UE.

4.1. O abordare strategică a parteneriatelor energetice

Un sistem cuprinzător de parteneriate energetice ale UE necesită o delimitare diferențiată și flexibilă a domeniilor de aplicare și instrumente adaptate pentru fiecare țară sau organizație.

Tabelul de mai jos ilustrează modul în care sfera cooperării noastre în domeniul energiei trebuie adaptată și diferențiată în funcție de diferitele tipuri de relații pe care le avem cu partenerii noștri (relație de integrare a pieței, relație consumator-furnizor sau relație consumator-consumator), precum și instrumentele juridice și politice care trebuie utilizate.

Trebuie de asemenea să se țină seama de faptul că mai multe țări pot fi incluse în două sau mai multe categorii și că natura relației ar putea evolua în timp.

	Cu vecinii noștri/ partenerii noștri de integrare a pieței	Cu principalii furnizori de energie și țările de tranzit	Cu principalii actori mondiali în domeniul energiei	Cu țările în curs de dezvoltare
Domeniu de aplicare	Toate aspectele reglementate de politica energetică a UE	O gamă largă de aspecte de interes comun, cum ar fi securitatea aprovizionării/cererii, cooperarea industrială, chestiuni legate de comerț și investiții ...	Concentrare sporită asupra aspectelor prioritare, precum cercetarea și inovarea, tehnologii cu emisii reduse de carbon, eficiența energetică, standarde ...	Strategii de dezvoltare cu emisii reduse de carbon, accesul la energie, cadrele de politică și de reglementare, promovarea producției și transportului de energie, energia din surse regenerabile...
Instrumente	Tratatul de instituire a Comunității Energiei	Dialogurile strategice pe tema energiei	Cooperarea energetică ad hoc	Cooperarea energetică ad hoc
	Instrumentele disponibile în cadrul politicii europene de vecinătate, instrumentele de răspuns la situațiile de criză și/sau anumite acorduri de parteneriat și cooperare, care vizează și energia printre altele Tratatul privind Carta energiei		Alte instrumente aplicabile	Instrumentele disponibile în cadrul politicii de dezvoltare a UE și, după caz, instrumentele de răspuns la situațiile de criză
	Acordurile comerciale			

În funcție de situație, UE va demara câte un dialog cu fiecare dintre principalii noștri parteneri pentru a discuta așteptările și interesele fiecărei părți în privința parteneriatelor energetice.

4.2. Îmbunătățirea coordonării între statele membre

Abordarea mai coerentă adoptată de UE și de statele membre oferă deja avantaje în cadrul organizațiilor multilaterale din domeniul energetic. Aceasta poate fi însă consolidată printr-o coordonare mai bună a strategiilor externe ale statelor membre. În acest scop, Comisia va înființa un grup strategic pentru cooperare internațională în domeniul energiei, format din

reprezentanți ai statelor membre și ai serviciilor de interes ale UE, care va fi sprijinit prin revizuirii comune periodice, per țară sau regiune, ale cooperării UE cu țările terțe.

În cadrul principalelor forumuri internaționale, UE și statele sale membre trebuie, ca regulă generală, să adopte o poziție comună. În astfel de cazuri se aplică pe deplin principiul cooperării sincere, inclusiv datoria de a asigura unitatea în reprezentarea pe plan extern a Uniunii. Acest lucru se aplică în special în contextul Agenției Internaționale a Energiei (AIE), precum și al Forumului internațional al energiei (IEF), al Parteneriatului internațional pentru cooperare în domeniul eficienței energetice (IPEEC) și al Agenției Internaționale pentru Energii Regenerabile (IRENA).

Dat fiind că G-8 și G-20 stabilesc priorități din ce în ce mai exacte în domeniul politicii energetice, este important ca UE să își facă auzită vocea în privința unor subiecte strategice ca siguranța forajului marin, siguranța nucleară, volatilitatea prețurilor petrolului, guvernarea pieței și subvențiile pentru combustibili fosili.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Înființarea unui Grup strategic pentru cooperare internațională în domeniul energiei
- Promovarea unor acțiuni concrete cu privire la siguranța forajului marin, siguranța nucleară și strategiile de dezvoltare cu emisii reduse de carbon incluse în ordinea de zi a lucrărilor G-8/G-20 pe tema energiei și cooperarea cu țările terțe pentru a combate volatilitatea prețurilor la energie
- Exploatarea unor sinergii noi cu activitatea Agenției Internaționale a Energiei în privința previziunilor în domeniul energiei, analizei pieței și colaborării tehnologice
- Asigurarea unei participări active a UE și a calității sale de lider în dezbaterile mondiale pe tema guvernării energetice, prin participarea constantă la inițiativele și structurile internaționale pertinente în materie de energie

4.3. Optimizarea asistenței externe a UE în sectorul energetic

Energia este o componentă-cheie a programelor de asistență externă ale UE. Discuțiile pe tema cadrului financiar multianual de după 2013 oferă ocazia de a asigura prezența acțiunilor referitoare la energie în toate instrumentele UE dedicate relațiilor externe, atât tematice, cât și geografice, în conformitate cu prioritățile stabilite în prezenta comunicare.

Pentru a evita dublarea eforturilor, UE ar trebui să își coordoneze mai bine măsurile de sprijin cu cele ale statelor membre și ale instituțiilor financiare internaționale precum Banca Europeană de Investiții (BEI), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), alte bănci europene de dezvoltare și Banca Mondială. UE se va strădui să optimizeze sinergiile dintre diferitele contribuții europene, așa cum s-a întâmplat în cazul finanțării structurii de protecție de la Cernobîl. Acolo unde va fi cazul, Comisia va lucra împreună cu băncile europene de dezvoltare pentru a se asigura că instrumentele lor financiare sunt mai compatibile cu nevoile și obiectivele politicii energetice a UE din țările terțe.

În consecință, Comisia va lua în considerare crearea unei baze de date cu proiecte energetice desfășurate în țările partenere, finanțate de UE, statele membre ale UE, BEI, BERD și alte organisme.

Principalele acțiuni subsecvente:

- Integrarea „securității energetice, a accesului la energie și a sustenabilității energetice” în cadrele financiare ale UE, dedicate relațiilor externe, de după 2013
- Promovarea alinierii instrumentelor instituțiilor financiare europene la prioritățile politicii energetice externe a UE pentru a îmbunătăți vizibilitatea și impactul financiar al intervenției UE în țările terțe
- Crearea unui instrument de schimb de informații, conceput pentru a colecta și afișa date pertinente cu privire la programele și proiectele în materie de energie derulate de UE și statele membre în țările terțe

5. CONCLUZIE

Politica energetică a UE urmărește trei obiective: securitatea aprovizionării, competitivitatea și durabilitatea, iar dimensiunea externă joacă un rol crucial pentru toate acestea. Coerența și buna coordonare a politicii energetice externe sunt de asemenea vitale pentru finalizarea pieței interne și realizarea obiectivelor politice cheie, inclusiv în ceea ce privește cooperarea internațională. O politică energetică externă coerentă, dinamică și proactivă este vitală pentru a permite UE și statelor sale membre să ocupe o poziție de lider în geopolitica în domeniul energiei, pentru a promova în mod real interesele energetice naționale și ale UE dincolo de frontierele acesteia și pentru a contribui la competitivitatea industriei europene.

Piața internă a energiei din UE, un cadru juridic solid pentru schimburile, investițiile și siguranța în domeniul energetic, piața carbonului din UE și legăturile sale internaționale, precum și finanțarea acordată de UE pentru infrastructură, tehnologie, cercetare și dezvoltare conferă UE numeroase atuuri și oferă un potențial de parteneriate avantajoase pentru UE, statele membre și partenerii acesteia.

Pentru a valorifica la maximum acest potențial și pentru a afirma interesele UE și ale statelor membre într-un mod mai eficient în contextul unor piețe mondiale ale energiei aflate în continuă schimbare, prezenta comunicare propune o serie de acțiuni și obiective strategice, în conformitate cu interesele Uniunii Europene. Acestea trebuie convenite în concertare deplină cu toate statele membre și trebuie, totodată, să fie în concordanță cu alte politici ale UE, precum relațiile externe, comerțul, dezvoltarea, extinderea, concurența, cercetarea, inovarea, mediul și combaterea schimbărilor climatice, consolidându-se reciproc ori de câte ori este posibil. Parteneriatele energetice ar trebui să urmărească complementaritatea și stabilirea de legături reciproc avantajoase pentru politica energetică și ansamblul relațiilor dintre Uniune și țările partenere în cauză. O astfel de abordare cuprinzătoare ar asigura consecvența eforturilor de îmbunătățire a securității și durabilității aprovizionării cu energie a UE cu dezvoltarea cooperării politice și economice care se bazează pe valorile democratice și respectarea drepturilor omului și le consolidează ori de câte ori este posibil. Aceste priorități ar trebui, de asemenea, să se reflecte în activitatea Înaltului Reprezentant și a SEAE, conferindu-se delegațiilor UE din țările partenere strategice un rol activ în implementarea lor.

Punerea în practică a acestor propuneri va contribui nu numai la atingerea obiectivelor politicii UE în domeniul energiei, ci, eventual, și la obținerea unui grad mai mare de securitate, stabilitate și prosperitate în întreaga lume.

Comisia invită Parlamentul European și Consiliul să aprobe abordarea propusă. Totodată, Comisia așteaptă cu interes continuarea dialogului cu toate părțile interesate pentru a transforma în realitate ambiția de a contura o politică energetică externă a UE.